

УДК 165.242.1 (043.2)

Онищенко Я.Ю.

Національний авіаційний університет Київ

ПАРАДОКС ЯК ЗАСІБ ПІЗНАННЯ ТА САМОПІЗНАННЯ

Самореалізація – це знаходження людиною самого себе. Кожна людина повинна прагнути пізнати себе та своє місце у світі, що означає вироблення світогляду, створення осмисленої картини світу. Без нього не може існувати людина, яка творить культуру, і культура, яка саме й творить людину. «Істина перестає бути істиною, як тільки в неї увірує більш, ніж одна людина». Справжній світогляд, а з ним і культура, не проникають у людину, як різні рідини, що зливаються в одну посудину. Так утворюються тільки помії. Сучасний світ накопив багато стереотипів – спрощених схем сприйняття, мислення і поведінки. Стереотипи не дозволяють мислити нестандартно і приймати відповідальність за свої рішення. Вони тісно пов'язані з масовою культурою та її загальноприйнятими штампами.

Ж. Бодрийяр виділяє в теперішньому світі таке явище, як симулякр. Симулякр – це імітація неіснуючого. «Симулювати означає робити вигляд, що маєш те, чого немає насправді». У просторі тотальної симуляції не існує більше кордонів між реальним і уявним, реальність відтепер переходить у ранг гіперреальності, яка характеризується пануванням чистих ірреферентних симулякрів, прецесією моделей і заміною реального знаками реального. І самореалізація стає від знаком запитання. Або, що гірше, перетворюється на симулякр. Чи не найкращим засобом подолання стереотипів та симулякрів виступає парадокс.

Парадокс – це така ситуація у пізнанні, яка характеризується наявністю двох протилежних, взаємовиключних тверджень з одного і того ж питання, причому кожне з тверджень має свої аргументи. Парадоксальне мислення дає можливість красиво і легко зруйнувати стереотипні уявлення про світ. Окрім всього, чим віртуозніше і оригінальніше людина підходить до представлення парадоксу, тим гостріше виказує проблемну ситуацію. Глибше занурюється у конфліктність дійсності і відображення, і тим ближче стає до пізнання істини. І якщо стереотипність перешкоджає творчому розвитку індивіда, оскільки «клонує» світогляд, підганяє його під стандарти сучасного суспільства, позбавляє особистості – тобто позитивної свободи, то парадоксальність допомагає розкрити творчий потенціал. Майстром парадоксів в літературі можна назвати Оскара Уайльда. Метод контрасту і парадоксу стає його зброєю в боротьбі з потворністю життя, з повинні стереотипів. Парадокси Уайльда підривали загальноприйняті погляди, викриваючи їх безглуздість і пустоту.

Тільки прориваючись через стереотипи і симулякри до правди життя, ми відкриваємо шлях до самореалізації, творення свого неповторного життя. Ні симулякри, ні стереотипи не сприяють уяві. Вміння фантазувати – фундаментальна якість, завдяки якій ми не втрачаємо себе протягом всього життя. Роль мрійника допомагає прийти до самопізнання. Що може бути дивовижнішим ніж поєднання непеєднуваного? Парадокс – це один щабель на шляху до вершини пізнання.

Науковий керівник: Матюхіна О.А., к. філос. н., доцент